

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Tööohutus põllumajanduses

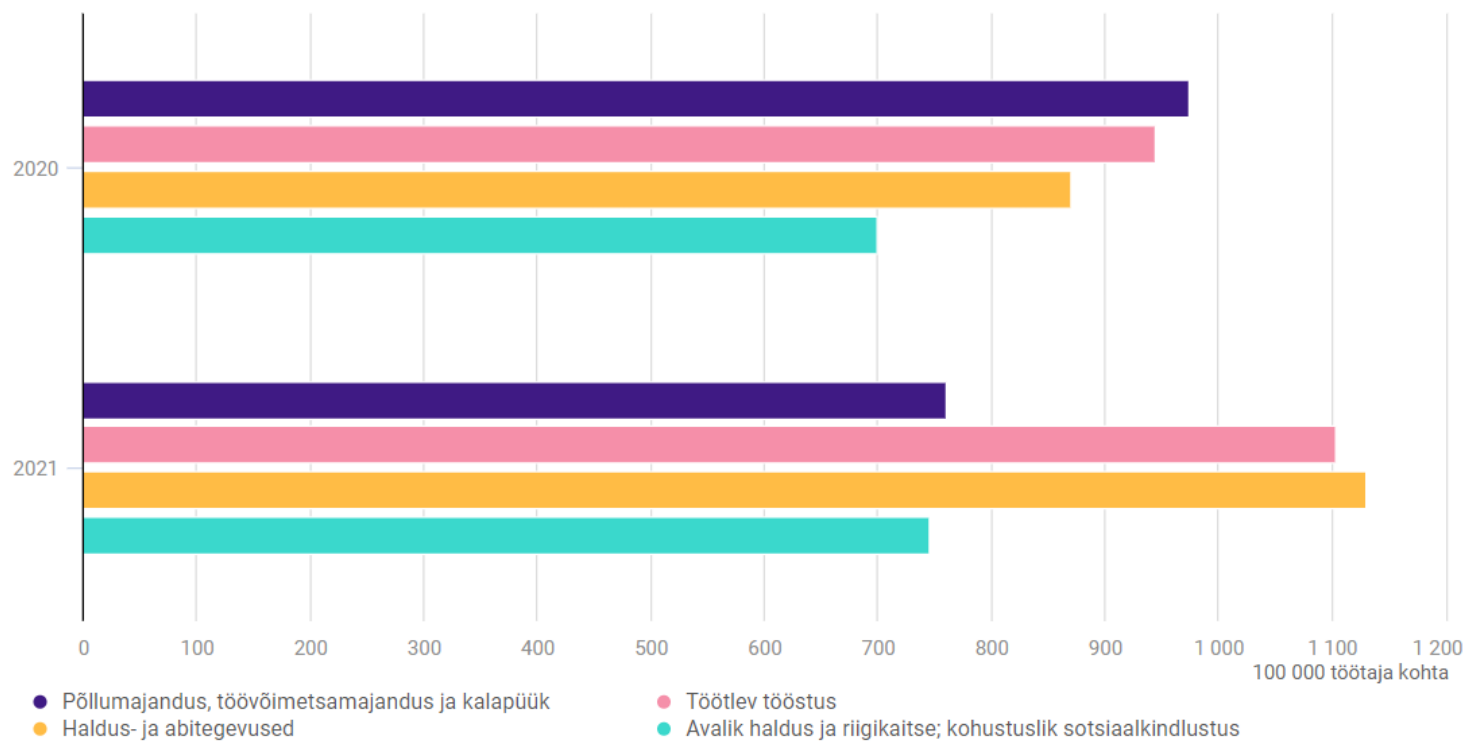
Üdrumal

23.08.22

Sissejuhatus

Registreeritud tööõnnetustes kannatanud tegevusala järgi | 2020–2021

☰
Allikas: statistikaamet

Mõisted tööohutuses

- **Tööohutusena** mõistetakse töökorraldusabinõude ja tehnikavahendite süsteemi sellise töökeskkonna seisundi saavutamiseks, mis võimaldab töötajal teha tööd oma tervist ohtu seadmata.
 - **Tööõnnetus** on töötaja tervisekahjustus või surm, mis toimus tööandja antud ülesannet täites või muul tema loal tehtaval tööl ja töötaja hulka arvataval vaheajal.
- Ohutegur-** vigastuse või tervisekahjustuse võimalik tekitaja

Hea töökeskkond

- tagab töötajate tervise ja töövõime säilimine ning edendamise
- on hea töökorralduse ja töökultuuriga
- toetab tööohutust ja tervishoidu,
- edendab ettevõttes positiivset psühhosotsiaalsed töökeskkonda ja ladusat tööd,
- loob eeldused töö tootlikkuse suurendamiseks.

Tööohutuse korraldamine ettevõttes

Tööandaja peab:

- looma ohutu töökeskkonna (ohutusmärgid, isikukaitsevahendid)
- koostama töökeskkonna riskianalüüsi ja ohutusjuhendid
- tagama töötajate juhendamise ja väljaõppe
- korraldama töötajate tervisekontrolli

Igas ettevõttes peab olema töökeskkonnaspetsialist ja koolitatud esmaabiandja

Töökeskkonnaspetsialist

- Töökeskkonnaspetsialistiks võib olla:
- keegi oma töötajate hulgas
- olla ise (juhatuse liikmena)
- väljast poolt teenusepakkuja

Kui üle 10 töötaja, siis peab olem valitud töökeskkonnavolinik töötajate hulgast.

Töökeskkonnaspetsialisti ja -voliniku määramisest teavitab tööandja 10 päeva jooksul TI kirjalikult või **Tööinspeksiooni iseteeninduse** (TEIS) kaudu.

Töökeskkonnavolinikule peab tööandaja tagama vastava koolituse.

RISKIANALÜÜS

- Riskianalüüsi eesmärk on leida üles kõik töökeskkonnas olevad ohud ja neid hinnata.
- Riskianalüüsi võib läbi viia tööandja või võib seda teenust osta.
- Peale riskide hindamist koostatakse tegevuskava probleemide kõrvaldamiseks.
- 1. septembrist 2021 muutus tööandjatel kohustuslikuks esitada riskianalüüs Tööinspektsioonile digitaalselt. Esitamiseks on kaks viisi:
- Kui riskianalüüs on olemas, saate selle Tööinspektsiooni iseteeninduskeskkonnas iseteenindus.ti.ee üles laadida
- Kui ettevõttel pole veel riskianalüüsi läbi viidud, saate selle teha iseteeninduskeskkonnas uue digitaalse töövahendi abil.

Riskianalüüsi 5 sammu

- info kogumine töökeskkonna, tööprotsessi ja töötajate kohta;
- töökeskkonna ohutegurite tuvastamine;
- ohuteguritega seotud riskide hindamine – hinnatakse võimaliku tagajärje raskusastet ja selle tõenäosust ning otsustatakse, kas risk on lubatav või mitte;
- tegevuste kavandamine riski kõrvaldamiseks või vähendamiseks;
- riskihindamise dokumenteerimine.

Ohutegurid

Töökeskonnas esineb alati ohutegureid, mis võivad tekitada tervisekahjustusi.

Ohutegurid jagunevad:

- füüsikalised,
- keemilised,
- bioloogilised,
- füsioloogilised
- psühhosotsiaalsed.

Tööandja ülesanne on hinnata terviseriske ning rakendada abinõusid ümbritseva keskkonna ohuteguritega kokkupuute vähendamiseks nii, et need ei kahjustaks töötaja tervist

Füüsikalised ohutegurid

- Sisekliima- temperatuur, õhu liikumise kiirus, õhuniiskus
- Väliskliima
- Valgustatus
- Müra
- Vibratsioon (lokaalne, üldvibratsioon)
- Elektromagnetväljad
- Tolm
- Õnnetuseoht

Sisekliima

- Siseruumides on soovituslik tagada kerge füüsilise töö puhul õhutemperatuur 19–24 kraadi. Selline temperatuur peaks olema tagatud ka kontoritöö puhul.
- Keskmise ja raske füüsilise töö korral on soovituslik tagada õhutemperatuur 15–19 kraadi.
- Soovitatav niiskuse sisaldus 40-60 %

Tuuletõmbuse vältimine

- Ettevõttes on vajalik optimaalse ventilatsioonsüsteemi väljaehitamine ja selle nõuetele vastav töötamine. Vajalik on uste ja akende kinnihoidmine siis, kui ruumides tehakse tööd.
- Juhul, kui on vajadus pidevalt uksti avada või peavad olema ukсед lahti, paigaldakse uste juurde külgedele spetsiaalsed õhukardinad, vältimaks tuuletõmbust.
- Töötajatel peab olema seljas, vastavalt töökeskkonna temperatuurile, sobiv riietus.

Töötamine välitingimustes

- Välitingimustes töötamisel puutuvad põllumajanduses töötajad (põllukultuuride kasvatajad, traktoristid, mehaanikud) kokku pidevalt tuule, niiskuse, vihma, lume, UV-kiirgusega ja erinevate temperatuuridega (madal ja kõrge temperatuur). Töötaja töötingimused sõltuvad aastaegadest ja seoses sellega muutlikest ilmastikuoludest.
- Halvad ilmastikuolud soodustavad külmetushaiguste teket, suurendavad külmakahjustuse teket võimalust, samuti võimendavad müra kahjustuse, vibratsioonitõve ja ülekoormushaiguse kujunemist.
- **Seega välitöödel peab tööline riietuma vastavalt ilmastikuoludele.**

Valgustatus

- Tootmisruumides on soovitatav üldvalgustatus 300-500 lx,
- transpordiseadmete ja masinate teeninduses töötamisel 200 lx,
- looamalautades 50 lx,
- haigete loomade lautades ja poegimislautades 200 lx,
- Söödavalmistuses, piimaruumides 200 lx.
- Hoiuruumides ja külmruumides on lubatud üldvalgustatus 100 lx, kuid kui on töötaja peab laos töötama terve tööpäev (ei viibi ajutiselt), siis peab ruumi valgustatus olema 200 – 300 lx.
- Koridorides on soovitatav üldvalgustus vähemalt 150 lx.
- Töökohtades, kus on arvutitöö või operaatoritöö, seal peab olemavalgustatus vähemalt 300 lx, kirjatöö lisandumisel 500 lx.
- Täpsemate tööde puhul tuleb kasutada kohtvalgustit valgustustugevusega kuni 750-1000 lx (vt töökoha valgustuse normid, mis on kehtestatud Eestis kehtivas standardis: EVS-EN 12464 – 1:2003)

Hea valgustatuse tagamine

- Töötamiskohani jõuab piisav hulk päevavalgust.
- Päevavalguse paremaks ärakasutamiseks rajatakse katuseaknaid.
- Seinte värvimiseks kasutatakse heledaid toone.
- Üld- ja kohtvalgustus ei paista otse silma ega peegeldu silma.
- Välditakse valguse kontrastide ja varjude teket.
- Üldvalgustus peab vastama tehtava töö nõuetele, see ei tohi olla liiga ere ega liiga tuhm.
- Valgustite hooldus!

Müra

- Müra on heli, mis koosneb suurest hulgast erineva kõrgusega ja tugevusega lihtsatest toonidest ning avaldab häirivat või tervistkahjustavat mõju organismile. Müratugevust mõõdetakse detsibellides (dB).
- Inimkõrvale on ebasoodne pidev müratugevus alates 60 dB. Lubatud maksimaalne müra tugevus on vastavalt kehtivale tööohutusstandardile 85 dB.
- Müra võib olla pidev, impulsiivne, madal-, kesk-, kõrgsageduslik, tonaalne.
- Puuride, freesidel ja saagidel tekivad töötamisel kesksageduslik (350–800 Hz), kõrgsageduslik (üle 800 Hz) ja impulsiivmüra.
- Traktorikabiinis on enamasti tegemist madala (kuni 350 Hz) ja kesksagedusliku (350– 800 Hz) müraga

Mõju inimesele	Heli tase	Heli allikas
Väga kahjulik	140	Reaktiivmootor
	130	Valu taluvuse piir
Kahjulik	120	
	110	Kivipuur Kettsaag
	100	Raudpleki tsehh
	90	Suured autod
Risk	80	Väga suure liiklusega tänav
Segab kõnelemist	70	Sõiduauto
Ärritav	60	Normaalne vestlus
	50	Vaikne vestlus
	40	Vaikne raadiomusika
	30	Sosistamine
	20	Vaikne linnakorter
	10	Sahisevad lehed
	0	Kuulmisaistingute piir

Müra vältimine

- Kui on võimalik, siis tuleb võtta kasutusele masinad, mille müra oleks madalam kui 85 dB või siis kasutada mürasummutavaid barjääre.
- Töötaja saab ennast kaitsta müra eest mürakaitsevahenditega (spetsiaalsed kõrvaklapid, kõrvatropid)
- Vastavalt sellele, milline on masinal tekkiv mürasagedus, tuleb välja selgitada ja valida kaitsevahend.

Vibratsioon

- Vibratsioon on tahke keha võnkumine, mida mõõdetakse korrigeeritud kiirenduse ühikuga m/s^2 .
- Üldvibratsiooni kehtiv norm on $0,5 m/s^2$.
- Lokaalse vibratsiooni norm on $2,5 m/s^2$.
- Kohtvibratsiooni tervisele ohtlik võnkesagedus on 25-150 Hz (kuni 300 Hz) ja üldvibratsiooni puhul 4-8 Hz.

Vibratsioonivältimine

- Vibratsiooniga ei ole soovitatav kokku puutuda kauem kui 2/3 tööajast ja pidev kontakt ei tohiks olla rohkem kui 20 minutit. Vibratsiooni korral on keelatud ületunnitöö. Lokaalse vibratsiooni vähendamiseks soovitatav teha igas tunnis paar 5-10- minutilist puhkepausi.
- teha kätele enesemassaaži, võimlemisharjutusi ja peale tööpäeva lõppu sooje ravivanne (männiokka, meresoola või ravimtaimedega).
- Vibratsioonikahjustuste vältimiseks ei ole soovitatav töötada üle normtööaja. Tööpäeva jooksul tuleb teha iga 1-2 tunni järel puhkepause. Puhkepauside ajal tuleb teha võimlemis
- NB! Puhkepauside ajal ei ole soovitatav olla müra- ja vibratsiooni keskkonnas.
- Vibratsiooniga kokkupuutes ei soovitata töötada alla 20-aastastel noortel.
- Regulaarne tervisekontroll

Tolm

- Tolm põllumajanduses on üks peamisi ohutegureid.
- Lauda õhus on lindude ja loomade suled ning karvad, nahaosised, söödajahutolm, heinatolm, loomade eritiste osakesed, hallitusseened ja nende eosed, bakterid, tolmulestad (tolmus elavad putukad).
- Välitöödel põllumajanduses on tolmuks peamiselt mulla- ja liivaosakesed, turbaosakesed, väetisetolm, teraviljatolm, ka õitsvate taimede õietolm, seeneeostetolm jne.
- Remonttööde teostamisel auto- ja masinahoolduses on sageli tegemist metallitolmuga ja samuti erinevate pinnasetolmudega, mis on masinatele koguneud.
- Vastavalt nõuetele ei tohi töötaja hingamistsoonis teraviljatolm ületada 5 mg/m^3 8-tunnise tööpäeva jooksul

Tetaviljatolmu vältimine

- kabiini ja õhufiltriga traktorite kasutamine;
- tolmufiltriga paigaldamine mahalaadimiskonveieri kohale.
- Paigaldage viljakonteineritele sobivad katted.
- Tolmu leviku vältimiseks katke elevaatorite või konteinerite avaused .
- Seadke kohtadesse, kus on raske tolmu vältida, tolmu kogumisvahendid.
- Kasutage tööoperatsioone ja vahendeid, mis väldivad tolmu levikut viljahoidla teistesse osadesse.
- Kasutage tolmu eemaldamiseks tööstuslikku tolmuimejat, et hoida masinaid ja ümbrust tolmuvabana.
- Kasutage suletud automaatsüsteeme, et vältida pidevat kokkupuudet tolmuaga.
- Paigaldage tolmutõkkeid ja ekraane vältimaks tolmu levimist viljaveski teistesse ruumidesse.
- Kontrollige, et tolmu kottides ei oleks auke.

Allergeensed tolmuud

- Tolmuosakesed kui allergeenid põllumajanduses on: tolmuosakesed, lautade õhus leiduvad loomakarvad, -nahaosakesed, -eritiste osakesed, söödajahu- ja teraviljatolm, jahutolm heinatolm, hallitusseened ja nende eosed, bakterid, tolmulestad, väetisetolm, aerosoolidena desinfitseerivad ained, taimekaitsevahendid ja putukatõrjevahendid, õietolmuud
- Tavaliselt kujuneb allergia välja pikaajalisel kokkupuutel allergeeniga ja mitme erineva koosmõjul.

Tervisekahjustuste vältimine

- Kus tekkib palju puidutolmu, peab olema varustatud kohtäratõmbega võimingi kaitseseadeldisega, et tolm ei satuks töökeskkonda
- Lautades tuleb vältida heina, põhu- ja vilja hallitamist.
- Korralik asemete ja pesade puhastus, desinfitseerimine
- Kasutama hingamiskaitsevahendit - spetsiaalse filtriga respiraatorit või spetsiaalset tolmumaski
- Tihedast riidest kaitseriietust
- Töökohti tuleb hoida puhastena tööpäeva jooksul. On olemas spetsiaalsed tolmuimejad (soovitav on märgpuhastavad tolmuimejad). Nende puudumisel peab kasutama niisket lappi.
- Tööriietust ei või viia koju peale tööpäeva, ka tööriiete pesu peab korraldama tööandja.

Õnnetuseoht

Tegurid, mis võivad põhjustada tööõnnetusi põllumajanduses:

- vigastused masinate ja seadmetega töötamisel;
- kukumine kõrgustest (redelitel-, platvormidel -, kuivatites-, viljaveskites- ja küünides töötamine) maapinnast 2 meetrit;
- kukumine või libisemine samal tasapinnal (konarlik pinnas, praht või jäätmed maas, libe pinnas, lohakil tööriistad, juhtmed jmt);
- elektrilöögi saamise võimalus töötamisel elektri- ja tõsteseadmetega;
- eluskarja ootamatu käitumise tagajärjel õnnetused, karjalooma rünne.
- töötajate vähene koolitus või selle puudumine enne tööde läbiviimist;
- ülekoormusest tingitud väsimus, öötöö, vahetustega töö, ületunnitöö;
- hooletus, ettevaatamatus;
- alkoholijoobes töötamine.

OHUMÄRGID

Alalised:

- 1) keelu, hoiatuse ja kohustusliku nõude puhul;
- 2) evakuatsioonitee ja -pääsu, esmaabi- ja tuletõrjevahendite ning nende asukoha märgistamiseks;
- 3) mahutite ja torude märgistamiseks;
- 4) takistuse, ohtliku koha ja liikumistee märgistamiseks.

Ajutine:

- 1) valgusmärguande, helisignaali või suulise märguandega teatatakse töötajatele ähvardavast ohust, juhatakse töötajate tegevust või kutsutakse neid hädaohu korral lahkuma ohualalt;
- 2) suulise või käemärguandega juhendatakse ohtlikku teiseldamist või manöövrit sooritavat isikut

Keemilised ohutegurid

- Kemikaale kasutatakse umbrohu tõrjeks, vilja kasvureguleerimiseks, kultuuridel levivate nakkushaiguste ja putukate tõrjeks, farmides putukate tõrjeks, pesuvahendid ja ravimid.
- Kemikaalide kasutamisel on oluline, et töötajad oleks teadlikud, millega nad tööd teevad.
- Kõikide kemikaalide kohta peab olema kaasas **kemikaali ohutuskaart** kus on kirjas:
 - millist kemikaali iga mürgituse võiväetamise juhul kasutatakse;
 - kuidas see toimib tema organismi;
 - milliseid isikukaitsevahendeid kasutada vältimaks mürgistuste tekkimist;
 - mida teha, kui on tekkinud mürgistusnähud.

Kemikaalide mürgituse vältimine

- Mürgiste ühenditega ei tohi töötada alla 18 aastased isikud, rasedad, rinnaga toitvad emad.
- Töötamisel tuleb kanda eririietust ja kaitseprille, hingamisteede kaitseks respiraatorit (spetsiaalne respiraator, millel on kemikaale kinnipüüdev filter). Tavaline tolumumask ei sobi.
- Enne kasutamist kindlasti vaadata kemikaalikaarti, kus on kirjas ohutusabinõud mürgistuste vältimiseks ning ka kindla taimekaitsevahendi toimed organismi.
- Töö teostamise ajal ei tohi süüa, juua ega suitsetada.
- Peale tööd vaja end hoolikalt pesta – käed, nägu, loputada ka suud.
- Töökoddes oluline korralik ventiaaltsioon.

Bioloogilised ohutegurid

- Allergilised tolmut: Tolm silost, heinast, mikroorganismide toksiinid, hallitusseened, loomade karvadest jm nahaosakekestest, mesilasmürgi allergia
- Nahaseenhaigused-levivad niiskes keskkonnas
- Bakteriaalsed nakkused-puukborrelioos, puukentsefaliit
- Viirusnakkused-B-, C- ja D-hepatiidi ja HIV-viirus
- Zoonoosid-Loomadelt saadavad nakkus- ja parasiithaigused (suu ja sõrataud, toksoplasmoos, salmonellos, linnugriip, tuberkuloos)
- Covid-viirus

Haiguste vältimine

- Korralik ventilatsioonisüsteem,
- Parandada mikrokliimat (nt tagada kuivem õhk laoruumides, vältimaks hallitussente ja bakterite kasvu).
- Olulist tähtsust omab töötajate terviskontroll, kus töötervishoiuarst saab kindaks teha, kas töötajal esineb tööga seotud allergiat.
- Kaitsevahendite kasutamine (P3–filtriga hingamisteede respiraatorit)
- Korralik hügieen
- Vaetusriided
- Vaktsineerimine

Isikukaitsevahendid

Peamiselt on vajalikud ilmastikutingimustele sobiv tööriietus, jalatsid, kindad.

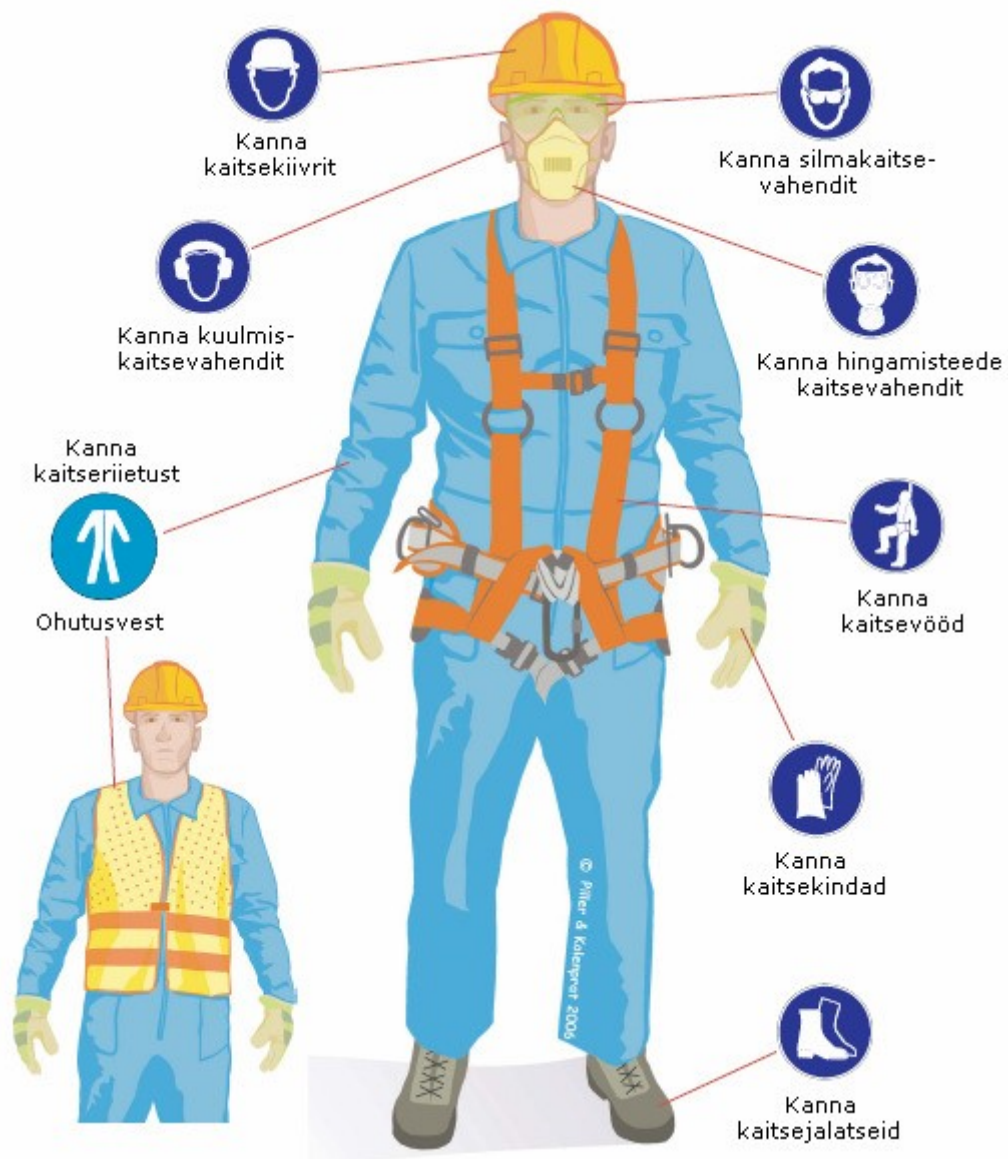
Kui kõrgel töötamine või esemete kukumioht, siis kiiver, turvasaapad, ohurihmad

Mürgise kemikaalidega töötamisel respiraator vastava kemikaali jaoks.

Tolmu korral näomask, prillid.

Kui müra üle normi, siis kõrvartopid või kõrvaklapid.

Kohtvibratsiooni vähendamiseks spetsiaalsed kindad.

ISIKUKAITSEVAHENDITE (IKV) ARVESTAMISE KAART

Töötaja ees-ja perekonnanimi: _____ Töökoht ja/ või amet : _____

Töötaja tööle asumise kuupäev: _____

Töökohal esinevad ohutegurid: _____

Pikkus _____ Riiete nr. _____ Jalanõude nr. _____ Peakatte nr. _____ Kinnaste nr. _____

Väljaandmise kuupäev	Töö-ja erirõivaste, - jalanõude ning IKV nimetus, markeering	IKV KÄTTESAAMINE			IKV TAGASTAMINE (T), MAHAKANDMINE (M), HOOLDAMINE (H)		
		Tootja poolt soovitatud kasutusaeg	Kogus	TÖÖTAJA ALLKIRI	T, M, H kuupäev	Kogus	Töötaja allkiri
	Kaitseriided						
	Turvajalanõud						
	Kõrvaklapid ja kõrvatropid						
	Kaitsekindad						
	Kaitseprillid						
	Kaitsekiiver						
	Näomask						

Vastutava isiku amet, nimi ja allkiri _____

Sundasendid, sundliigutused ja füüsiline ülekoormus

- Kui töötaja teostab tööprotsessi käigus pidevalt sarnaseid liigutusi käte-õlavöötme või selgroo piirkonnas, siis on tegemist **sundliigutustega**.
- Kui töötaja viibib tööajast vähemalt 50 % mingis kindlas asendis – nt seisvas või istuvas asendis, siis loetakse seda **sundasendiks**. Samuti loetakse sundasenditeks füsioloogiliselt ebaloomulikke kehaasendeid ja käte asendeid - näiteks kui töötaja peab töötama pidevalt põlvili või kükakil asendis, töötama käed kõrgemal õlavöötimest, toetuma seistes peamiselt ühele jalale jne.
- Lüpsjad, karjakud, noorlooma- ja seatalitajad puutuvad kokku pidevalt käsitsi raskuste teisaldamine (tõstmine); pidevad ühetaolised liigutused õlavöötimest, küünarliigesest ja randmeliigesest; pidev kummardamine (nt. lüpsimasina lehmale allapanek ja äravõtmine); töötamine püstiasendis.

Raskuste käsitsi teisaldamine

Raskuste teisaldamisel on tähtsad järgmised asjaolud

- teisaldatava eseme kaal: meestel soovitatav mitte üle 50 kg (episoodiline), pidevalt mitte üle 35
- naistel 25–30 kg (episoodiline) ja pidevalt 15 - 20 kg
- teisaldatava eseme suurus: mida suurem ese, seda ebamugavam on teda tõsta-teisaldada;
- teisaldatava eseme haaratavus (haardekohtade vaheline kaugus oleks 50–60 cm), kas raskus on vastu kehasobiv, teisaldatava eseme transpordi kaugus;
- teisaldatava eseme asukoht: põrandal, puusa-kuni õlgade kõrgus, üle õlgade kõrguse; (sobiv haardekõrgus 70 – 80 cm);
- Kuidas eset on vaja teisaldada: keha pöördega või mitte, kummardades jne?
- Kui sageli tuleb vahetuses teisaldada raskusi?

Kahjustuste vältimine

- Kui on võimalik, siis tuleb alati reguleerida töötajale töötasapind õigeks vastavalt töötaja kasvule ning töölaadile.
- Teisaldatavad materjalid on soovitatav asetada hüdraulilistele alustele, vältimaks raskuste teisaldamisel kummargil asendit.
- Samuti vältida töötamise ajal liigseid liigutusi ja kehapöördeid
- Ei tohi töötada üle ettenähtud tööajanormi. Samuti tuleb iga 1-2 töötunni jooksul vähemalt 15 minutit puhkepausi pidada (Seega päeva jooksul 4-5 puhkepausi, lisaks lõunavaheajale)

Psühholoogilised ohutegurid

- Psühholoogilised ohutegurid on monotoonne töö, pikaajaline töötamine üksinda, töö nõuetele või töötaja võimetele mittevastav töö, halb töökorraldus .
- Samuti on psühholoogiliseks ohuteguriks kõrget töötulemust nõudev ja ülemääraste tähtaegadega töö, töö hulk ja tööliigutuste kiirus, otsustusvabadus oma tööloigu piires, suure vigastusohuga töö.
- kõrge sotsiaalsevastutusega töö ja juhtiv töö, toetuse puudumine ja muud psühhosotsiaalsed tegurid, mis võivad aja jooksul põhjustada muutusi töötaja psüühilises seisundis.

Tööstressi vähendamine

- Ametijuhendite olemasolu ja nende kättesaadavuse tagamine
- Töötajale selge ettekujutuse loomine ettevõtte eesmärkide ja ülesannete kohta
- Töötaja peab saama tagasisidet ja tunnustust oma tööst
- Töös peab olema võimalus tööalasteks kontaktideks ja töökaaslastelt toetuse saamiseks;
- Töö muutmine vaheldusrikkamaks ja mitmekesisemaks
- Töö kohandamine töötaja vajadustele ja võimetele
- Töötajale vastutuse ja otsustusvõimaluse andmine oma tööloigu piirides
- Töö väärtustamine, mis tagab palga vastavuse töö hulga ja kvaliteedile
- Täiendkoolituste võimaldamine
- Töövägivalla ennetamine ja inimväarikuse tagamine töösuhetes
- Regulaarne puhkus

Riskihindamise maatriks

2. OHUTEGURITEST TULENEVA RISKI HINDAMISE METOODIKA

Tabel 1. Terviseriskide hindamiseks kasutatud üldine riskimaatriks

Tõenäosus	Tagajärjed		
	Tööga seotud haigestumine on ebareaalne	Tööst põhjustatud haigestumine Kerge trauma	Kutsehaigus Raske tervisekahjustus, surm
Väga ebatõenäoline L (0 %...30 %)	Vähene risk I	Vastuvõetav risk II	Keskmine risk III
Võimalik K (30 %...70 %)	Vastuvõetav risk II	Keskmine risk III	Suur risk IV
Tõenäoline P (70 %...100 %)	Keskmine risk III	Suur risk IV	Talumatu risk V

Põhitõed riskianalüüsi läbiviimisel

- Riskianalüüs ei ole ühekordne tegevus, vaid pidev protsess
Riskianalüüsi muudetakse kui:
 - kui töötingimused on muutuvad;
 - kasutatakse uusi töövahendeid või tehnoloogiat;
 - on ilmnenud uued andmed ohuteguri mõju kohta inimese tervisele;
 - riskitase on esialgse tasemega võrreldes muutunud;
 - töötervishoiuarst on tervisekontrolli käigus tuvastanud töötaja tööga seotud haigestumise.
- Riskianalüüsi säilitatakse 55 aastat

Milline on hea riskianalüüs

Riskianalüüsi alusel peab olema võimalik:

- Määrata Määrata **tervisekontrolli** vajadus
- **IKV vajadus** (sh IKV omadused)
- Määrata **ohumärgistuse** vajadus
- Otsustada **töökoha** parandamise üle
- Otsustada vajalikud **olmetingimused**
- Määrata kindlaks **täiendjuhendamise** vajadus
- Töötada välja **ohutusjuhendid**
- Määrata kindlaks perioodiliselt kontrollitavad tegevused/objektid (**sisekontroll**)
- Töötada välja **tegevuskava**

Tegevuskava

- Riskianalüüsi alusel peab tööandja koostama kirjaliku tegevuskava, milles nähakse ette ettevõtte kõikidel tegevusaladel ja juhtimistasanditel korraldatavad tegevused töötajate terviseriski vältimiseks või vähendamiseks, nende ajakava, teostajad, ning eraldama selleks vajalikud vahendid;

Töötajate juhendamine

Juhendamisega tagatakse, et töötaja oleks teadlik temale mõjuvatest ohuteguritest, nende kahjuliku mõju avaldumise vältimiseks rakendatavatest meetmetest ja muust infost, mis tagab tööd tehes tema tervise säilimise ja ohutuse.

Uuele töötajale peab läbi viima

- juhendamise ja
- väljaõpe

Esmane juhendamine

Esmajuhendamisel tutvustatakse töötajale:

- tööandja koostatud ja kinnitatud ohutusjuhendeid tehtava töö või kasutatavate seadmete, masinate, tööriistade, veokite ja muude töövahendite kohta;
- töökeskkonna ohutegureid ja vajalike isikukaitsevahendite kasutamist; ergonoomiliselt õigeid tööasendeid ja -võtteid;
- töötaja töökorraldust; tule- ja elektriohutusnõudeid;
- hädaabitelefoni, esmaabivahendite ja tulekustutusvahendite asukohta; töökohal kasutatavaid ohumärguandeid ning evakuatsioonipäasude ja –teede asukohta.

Täiendjuhendamine

Täiendjuhendamine tuleb töötajale korraldada:

- uute töötervishoiu ja tööohutuse juhendite või õigusaktide kehtestamisel või kehtivate nõuete muutumisel;
- töökorralduse muutmisel või kui tema töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg;
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel;
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete olulisel muutumisel;
- kui töötaja rikkus tööohutusnõudeid nii, et see põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- tööde või tegevuse puhul, mis ei kuulu töötaja töölepinguga määratud tööde või ametikohustuste hulka;
- kui struktuuriüksuse juht või töötaja ise peab seda vajalikuks;
- kui tööinspektor peab seda vajalikuks.

Juhendaja meelespea

- uut töötajat ei tohi õpetada töötama nii, kuidas ka saab, vaid ainult nii, kuidas on õige, et vältida võimalikke tööõnnetusi või tööga seotud haigestumisi;
- isiklik eeskuju on oluline, et uus töötaja õpiks järgima tööohutust, kasutama vajalikke isikukaitsevahendeid jmt;
- ohutuskultuur on töötamise igapäevane osa;
- juhendaja peab andma juhendatavale tema töötamise kohta tagasisidet;
- töötajat tuleb teavitada, millistele võimalikele ohusignaalidele peab tööd tehes tähelepanu pöörama, kuidas nendele reageerida, milliseid ohte võib ise kõrvaldada ja milliste puhul tuleb ilmtingimata abi kutsuda;
- töötajat tuleb teavitada, millised on võimalikud ohuolukorrad ja nende registreerimise reeglid.
- Väljaõppe lõppemisel võiks töötajale teada anda, millise kolleegi poole pöörduda, kui tal tekib veel küsimusi. Kas selleks on juhendaja või keegi teine, on juba läbimõtlemiss küsimus.

Välistööjõu juhendamine

Selleks, et juhendamine oleks asjakohane ja, et juhendamise läbiviimist oleks võimalik hilisemalt ka tõendada on mõistlik juhendid tõlkida keelde, milles tööandja (esindaja) ja töötaja omavahel suhtlevad. Siis ei saa juhtuda ka seda, et mingi osa juhendist jääb kogemata tõlkimata ning töötaja selle tõttu viga saab.

Võõrkeelsetele töötajatele tuleb anda erijuhendid, mis on töötajatele arusaadavad.

Ohutusjuhend

Ohutusjuhendi koostab tööandja, arvestades töövahendi kasutusjuhendit.

- Ohutusjuhendis on kirjas, kuidas töötada vältimaks tervisekahjustusi.
- Ohutusjuhendi koostamisel võetakse arvesse riskianalüüsi, töötajate kogemusi ning toimunud ohuolukordi, tööõnnetusi ja kutsehaigestumisi.

Oluline pidada silmas juhendi lugejat – juhendis olev info peab olema lugejale kergesti mõistetav.

Töötajale tuleb tagada võimalus juhendiga igal ajal tutvuda.

Ohutusjuhendi täiendamisel tuleb töötajale läbi viia juhendamise kordamine.

Hea ohutusjuhend

- **Eesmärki täitev ohutusjuhend on:**
- lühike;
- sisukas;
- visuaalne, illustreeritud;
- seda on lihtne lugeda ja meelde jätta;
- loodud koostöös ettevõtte töötajatega.

Tervisekontroll

- Tööandja korraldab TK töötajatele, kelle tervist võib mõjutada töökeskkonna ohutegur või töö laad;
Töötaja TK saatmine otsustatase riskianalüüsi, mõõdetud parameetrite ja töötaja viimase TK otsuses märgitud uue TK aja järgi.
- Tervisekontroll viiakse läbi töötaja tööajal ja tööandja kulul.
- Esmane TK toimub tööle asumise esimese nelja kuu jooksul.
- Järgmised TK on vastavalt töötervishoiuarsti korraldusele, aga mitte harvem kui 3 aastat.
- Tööandja säilitab otsuseid 10 aastat peale töötajaga töösuhte lõppu
- Tööandja esitab TK tegijale: TK läbivate töötajate nimekirja, riskianalüüsi tulemused, ohutegurite mõõtmise parameetrid, ja töötajate varasemate TK otsuste koopiaid

Esmaabi korraldamine

Tööandja peab määrama ettevõttes esmaabiandjad;

Igas struktuuriüksuses või vahetuses peab olema kohal vähemalt üks esmaabiväljaõppe läbinud töötaja.

- korraldama neile välja- ja täiendõppe;

Täiendõpe esmaabiandjatele- vähemalt üks kord 3 a jooksul.

- tagama esmaabi vahendite olemasolu, märgistus ja kättesaadavus.

Esmaabi vahendite loetelu SMM nr 82 „Esmaabi korraldus ettevõttes kehtestamine”

TTOS § 13 lg 1 p 8-9, TTVTK § 3 lk 1, 2, 4, 5

Töötervishoidu ja tööohutust reguleerivad õigusaktid

- Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (TTOS) alusel kehtestatud õigusaktid:
- Töötajate tervisekontrolli kord
- Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord
- Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise kord
- Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas

Veel mõned nõuded

- Töökohale esitatavad tervishoiu ja ohutuse nõuded
- Töövahendi kasutamise tervishoiu ja ohutuse nõuded
- Raskuste käsitsi teisaldamise tervishoiu ja ohutuse nõuded
- Kuvariga töötamise tervishoiu ja -ohutuse nõuded

Jpt.

Dokumentatsioon

- Riskianalüüs ja tegevuskava—esitada e-iseteeninduses, täita seal või laadida üles, igal aastal üle vaadata
- Juhendamise kaart, alati kui uus tööline või uus masin
- Ohutusjuhendid –nii tööle kui masinatele ja tööriistadele-töötajatele igal ajal kättesaadav.
- Isikukaitsevahendite väljastamise kaart
- Esmamaabi andmise juhend, esmaabiandja koolitus kord 3 aasta jooksul.
- Töötajate tervisekontrolli saatmine 4 kuu jooksul ja kord kolme aasta jooksul.

Kokkuvõtteks.

- Töötaja heaolu ja tervis on oluline.
- Loo head ja ohutud töötingimused.
 - Kasuta töökohas hoiatusmärke
 - Vajadusel väljasta isikukaitsevahendeid
- Motiveeri töötajat.
- Koolita ennast ja töötajaid
- Jälgi, et vajalikud tegevused oleks dokumenteeritud (juhendamine, riskianalüüs, tegevuskava, ohutusjuhendid, IKV arvestus)

Kasulikud lingid

- www.ti.ee tööinspektsioon
- www.tooelu.ee tööportaal
- www.terviseamet.ee – tőotervishoid
- <https://osha.europa.eu> – Euroopa Tőoohutuse ja Tőotervishoiu Agentuur

Täna tähelepanu eest !

Vaike Nõu

Tel. 5242319

Vaike.nou@mail.ee

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse